

Tiedonhankintataidot

ELO Pukusuunnittelu

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

Eila Rämö

22., 23. ja 24.2.2023, klo
13.15-15.00

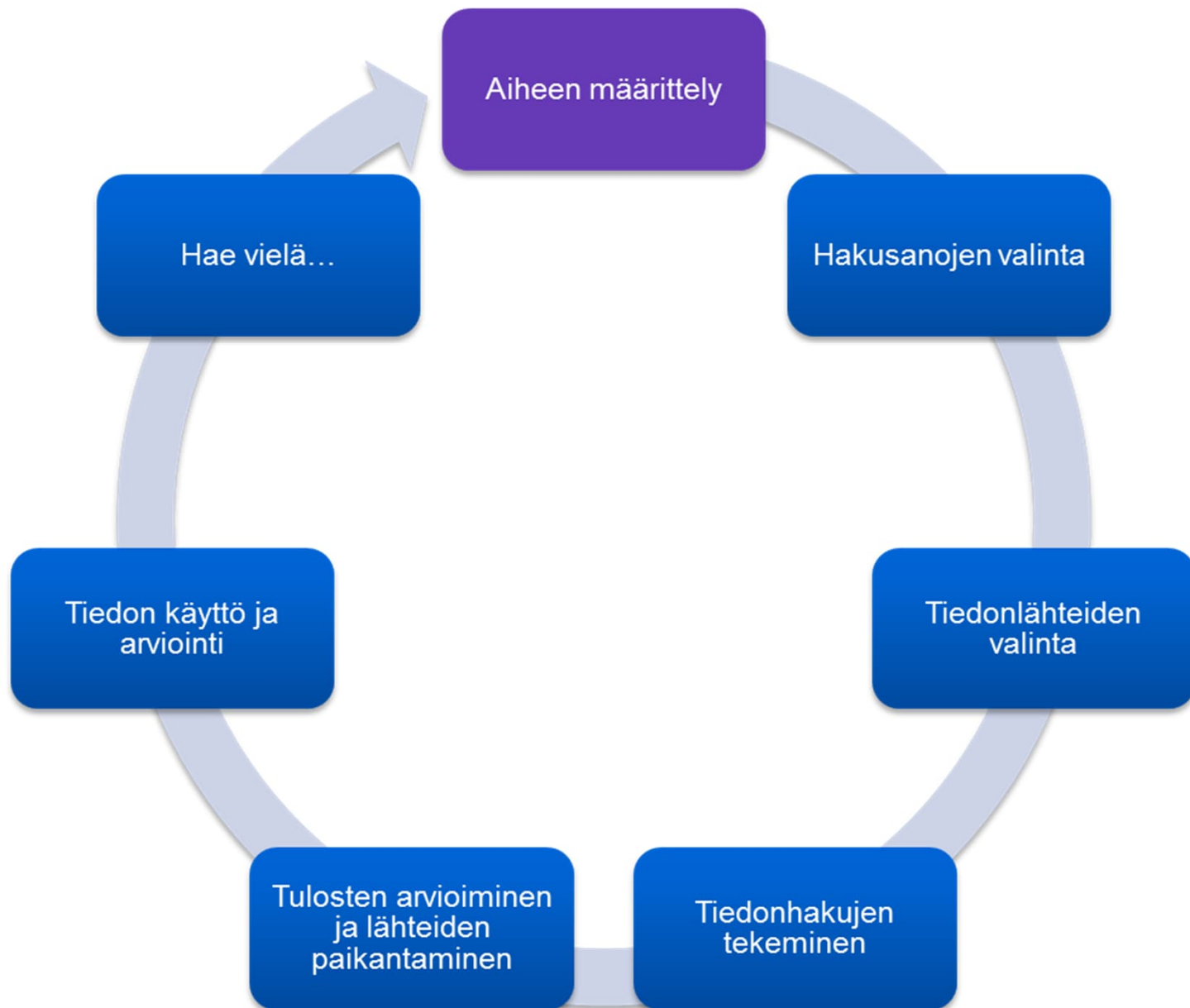
Kurssin sisältö

- Tiedonhakuprosessi osana tutkimus-/opinnäytetyötä
- Tutkimusaiheen käsitteellistäminen tiedonhauksi
- Hakusuunnitelma ja hakutekniikoita
- Viittauskäytännöt ja viitteiden hallinta
- Oman tieteenalan tiedonlähteet
- Tiedonlähteiden arviointi ja lähdekritiikki
- Kuva-aineistojen haku ja käyttö lyhyesti

Mitä ovat tiedonhankintataidot?

- Taito löytää, arvioida ja käyttää informaatiota tehokkaasti.
 - Tietoisuus siitä, miten tietoa tuotetaan, jaetaan ja julkaistaan omalla alalla.
 - Tiedonhankinta on syklinen, analyyttinen prosessi, joka nivoutuu koko tutkimusprosessiin.
 - Kolme työvaihetta: suunnittelu, toteutus, arviointi.
- > Valmiudet luoda uutta tietoa.

Tutkimusongelman määrittely

- Tutkimusongelma ja siihen liittyvä tiedontarve tulee ilmaista selkeästi; siinä auttaa...
- tutustuminen aiheeseen paremmin tutkimalla ensin yleisiä tiedonlähteitä (lukeminen aiheen ympäriltä)
- tutustuminen ohjaajien ja vertaisryhmien (tiedeyhteisö) kanssa aihetta sivuaviin tutkimusongelmiin
- neuvottelemisen tutkimusongelman rajaamisesta ja oman painopistealueen määrittelystä esim. työn ohjaajan kanssa

Tutkimusongelmaan liittyvä tiedontarve

Kysymyksiä itselle lähtöviivoilla...

- mistä aiheesta tarvitset tietoa?
- mistä näkökulmasta lähestyt aihetta: tutkimusmetodi?
- Mitä tieteenaloja aiheeseen liittyy: kauppatieteet, sosiologia, taidehistoria, kasvatustiede...?
- tarvitsetko yleistietoa vai tieteellistä tietoa?
- Missä muodossa tarvitsemasi tieto on: kirjat, lehdet, kuvat, materiaalit, standardit, sanakirjat, elokuvat?
- minkä ikäistä tietoa tarvitset?
- minkä kielistä tietoa tarvitset?

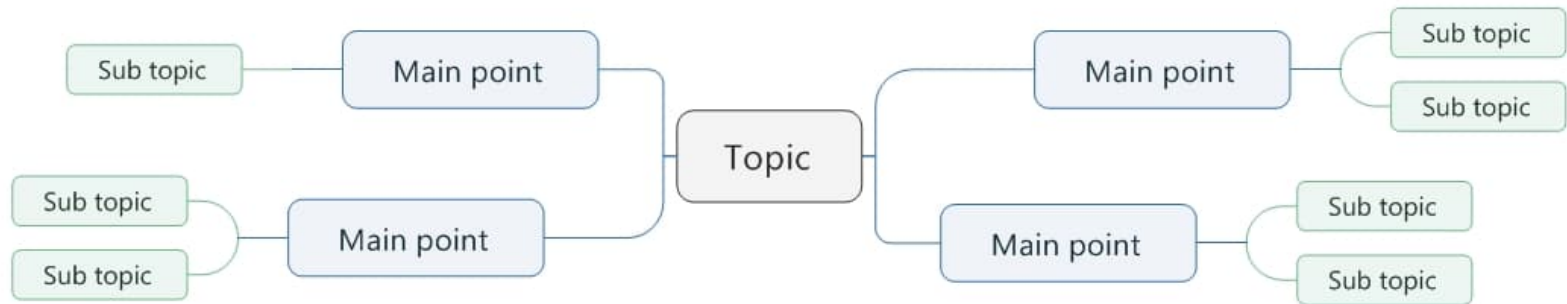
Hakusanojen valinta

- Mikä tahansa luonnollisen kielen sana (millä tahansa kielellä)
- Alalla käytettävää terminologiaa löydät alan tutkimuskirjallisuudesta
- Käytä sanakirjoja ja yleisiä verkossa olevia sanastoja kääntämiseen ja ideointiin (thesaurus.com, MOT-kielipalvelu)

Hakusanojen valinta

- Käytä hakusanojen valinnassa apuna **asiasanastoja**
 - asiasanoilla kuvaillaan kirjan tai artikkelin sisältöä
- Suomalaisissa tietokannoissa aineisto kuvaillaan YSO:n termeillä - <http://finto.fi/yso/fi/>
- Ulkomaisissa tietokannoissa käytetään tietokannan tuottajan omia asiasanastoja (Thesaurus / Subject terms / Descriptors)
- Apuna voi käyttää myös **mielle-** tai **käsitekarttaa**
 - FreeMind - miellekarttojen laatimiseen
 - CmapTools - käsitekarttojen laatimiseen
 - Aalto-yliopiston koneilla MindJet

Käsitekartta

Hakusanojen valinta

- Sopivien ja oikeiden hakusanojen valinta on tiedonhakuprosessin **tärkein vaihe**
- Pohdi ensin, mitkä ovat aiheesi kannalta keskeiset käsitteet
- Listaa käsitteet ja etsi niille **synonyymejä ja vieraskielisiä vastineita**

Hakutekniikat

Haun kohdistaminen kenttään

- esim. tekijä, nimeke, asiasana, julkaisuvuosi tai ISBN-numero
- näitä kenttiä voi käyttää myös haun rajaamiseen

Fraasihaku

- kun hakutermi koostuu useammasta sanasta tai haluat hakea täsmälleen esim. jonkin sanan kirjoitusasua
esim. ”animaatio elokuvat”

Hakutekniikat

Sanahaku

- Voit käyttää haussa ns. luonnollisen kielen sanoja eli mitä tahansa aiheitasi kuvaavia sanoja, niiden synonyymejä ja vieraskielisiä vastineita.
- Muista **katkaista** hakusana (tietokannan ohjeen mukaisella merkillä, esim. * ?), jotta sanan eri taivutusmuodot tulevat mukaan. Esim. pukusuunnittelu* -> pukusuunnittelu, pukusuunnittelun, pukusuunnittelussa **jne.**
- Haku kohdistuu kaikkiin julkaisun tietoihin (nimeke, asiasanat, tekijä, ym.) -> Hakutulokset voi olla liian suuri ja epätarkka

Hakutekniikat

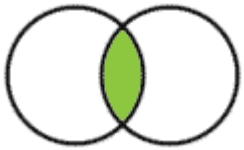
Asiasanahaku

- Sanahakua tarkemman tuloksen saat käyttämällä asiasanahakua, jolloin haku kohdistuu vain asiasanakenttään.
- Kiinnostavan [teoksen kuvailutiedoista](#) voit löytää [lisää hyviä asiasanoja](#), joilla voit jatkaa hakua.
- **YSO**–yleinen suomalainen ontologia: finto.fi/yso/fi
- Uudet ilmiöt ja tutkimusalueet tulevat sanastoihin viiveellä.
- Asiasanastoissa ei ole välttämättä kovin spesifejä termejä

Hakutekniikat

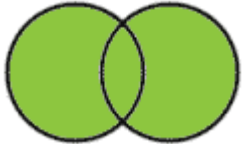
Hakusanojen yhdistäminen – Boolean haku

- (muista käyttää katkaisumerkkiä ja fraasihakua tarvittaessa)
- AND-operaattoria käytetään, kun halutaan viitteitä, joissa kaikissa esiintyvät käytetyt hakusanat. Operaattorilla on siten hakutulosta rajaava vaikutus. *Esim. elokuva* AND suom**

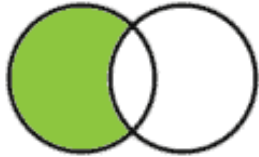
Hakutekniikat

- OR-operaattoria käytetään, kun halutaan viitteitä, joissa esiintyvät kaikki tai joku käytetyistä hakusanoista. Käytetään silloin, kun hakutermit ovat merkitykseltään lähellä toisiaan tai ovat saman käsitteen erikielisiä vastineita. Tämän operaattorin käyttö lisää hakutulosten määrää. *Esim. cinema* OR film**

Hakutekniikat

- NOT-operaattoria käytetään, kun halutaan, että tietty sana ei esiinny hakutuloksessa. Operaattorin käytössä on oltava varovainen, sillä samalla voi sulkea pois paljon käyttökelpoista aineistoa. *Esim. pukusuunnittelu* NOT suom**

Tiedonlähteiden tyypit (painettu ja e)

- Kirjat ja lehdet
- Av-aineisto
- Opinnäytteet
- Raportit ja konferenssijulkaisut
- Arkistoaineistot
- Hakuteokset, sanakirjat
- Patentit ja standardit
- Internet – Google Scholar

Tietokantatyypit

- Kokoelmätietokannat
 - Viitetietokannat
 - Kokotekstitietokannat
 - Kuvatietokannat
 - Faktatietokannat
-
- Kaikki aineistot haettavissa [Aalto-Primon](https://aalto.primo.fi/) kautta
<https://aalto.primo.fi/>

Viitetietokannat

Sisältävät lehtiartikkeleiden tai kirjojen

- bibliografiset tiedot (julkaisutiedot)
- sisältöä kuvailevat asiasanat
- tiivistelmän

- Lehti, jossa artikkeli on julkaistu tai kirja, on etsittävä erikseen esim. ViewIt@Aalto –linkin avulla.

Voit tarkistaa lehden tai kirjan saatavuuden [Aalto-Primosta](#) tai [Kansallisesta Finnasta](#).

Aloituspaiikkoja tiedonhakuun

Kannattaa käyttää useampia tiedonlähteitä ja työvälineitä parhaan lopputuloksen saamiseksi:

- Oppimiskeskuksen verkkosivut on hyvä **lähtökohta**
- Aalto-Primo portaali painetun ja elektronisen aineiston **hakemiseen**
<https://primo.aalto.fi> - e-aineistot käytettävissä etänä Aalto-Primon kautta
- Elokuva- ja lavastustaiteen opas – **oman alan aineistot**
<https://libguides.aalto.fi/elo>
- Tietokantojen omat käyttöliittymät **aiheenmukaisiin täsmähakuihin**
- Tiedonhakijan oppaat – **teoria, tieteellinen viittaaminen, aineistot**
kuva-aineistot jne. *libguides.aalto.fi*

Aalto-yliopiston oppimiskeskus

Aukioloajat: ma-to 7:45-21:00, pe 7:45-20.00, la 10-15 (itsepalvelu)

Palveluajat: ma-to 10-18, pe 10-15

Oppimiskeskus <https://www.aalto.fi/fi/oppimiskeskus>

oppimiskeskus(at)aalto.fi

+358 50 316 1011

Puhelimeen vastataan Oppimiskeskuksen asiakaspalveluaikoina.

Kulkuoikeuden aktivoimalla opiskelijat pääsevät 1. ja K-kerrokseen 7.00 – 24.00.

Aalto-Primo -portaali

- Aalto-yliopiston Primo-tiedonhakuportaalin <https://primo.aalto.fi> kautta voit hakea **painettuja ja e-aineistoja** Aalto-yliopiston oppimiskeskuksen kokoelmista.
- [Kirjautuminen henkilökohtaisilla Aalto-tunnuksilla:](#)
lainojen uusiminen, varausten teko, hakujen tallentaminen, myöhästymismaksujen verkkomaksaminen, **e-aineistojen etäkäyttö**

Aalto-Primo -portaali

Milloin haet Primosta?

- Kun haet tiettyä lehteä, kirjaa, artikkelia (elektronista tai painettua)
- Kun haet tiettyä tietokantaa
- Tutkimuksen alkuvaiheessa
- Kun aihe ei ole ennestään tuttu

Tiedonlähteiden valinta

Elokuvan ja lavastuksen oppaassa tiedonlähteet on listattu aiheittain

Löydä sopivimmat tietokannat oman tutkimusaiheesi kannalta

- Käytä useampia tiedonhakuvälineitä saadaksesi kattavasti hyviä lähteitä
- Artikkelit sisältävät viimeisimmän tutkimustiedon
- Kuvatiedonlähteet löytyvät Kuva-aineistot -välilehdeltä

Opinnäytteet

- **Aaltodoc**
opinnäytteitä, artikkeleita, konferenssijulkaisuja ja muuta tutkimusaineistoa <https://aaltodoc.aalto.fi>
- **Theseus** <https://www.theseus.fi/>
ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa
- Dissertations & Theses (Aalto-yliopiston verkossa)
e-väitöskirjoja ja muita opinnäytteitä eri puolilta maailmaa
- **Kansallinen Finna** (kaikki kotimaiset yliopistot ja amk:it)
viitteitä ja kokotekstejä kotimaisiin opinnäytteisiin

Muita tiedonlähteitä

- Kansallinen Finna: <https://www.finna.fi/>
- Helsingin yliopiston kirjasto: <https://www2.helsinki.fi/fi/helsingin-yliopiston-kirjasto>
- Taideyliopiston kirjasto: <https://lib.uniarts.fi>
- Helsingin kaupunginkirjasto: www.helmet.fi/
- Kansallisgallerian kirjasto:
<https://www.kansallisgalleria.fi/en/kokoelmatietopalvelu/kirjaston-palvelut/>
- Kansallisarkisto: www.arkisto.fi
- Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, kirjasto:
<https://kavi.fi/erikoiskirjasto-sornaisissa/>

Alternative access – vaihtoehtoisia väyliä artikkeleihin

Törmäsitkö
maksumuuriin?
**Alternative access
tarjoaa vaihtoehtoja.**

Google Scholar

<https://scholar.google.com/>

Tieteellisen tiedon hakemiseen erikoistuneeseen hakukoneeseen Google Scholariin voi lisätä yhteyden Aalto-yliopiston kirjaston **ViewIt@Aalto-palveluun**.

Haettaessa tietoa Google Scholarilla hakutuloksissa näkyvistä **ViewIt@Aalto-linkeistä** pääsee **kokotekstiin**.

Lisätietoa:

libguides.aalto.fi/e-aineistolinkitys/google_scholar

DOI-tunniste

- doi=digital object identifier

e-artikkelin tunniste, vrt. ISBN, ISSN

seuraa artikkelin mukana, vaikka kustantaja vaihtuisi

Hakutulosten arviointi

Jos sait haun tulokseksi liikaa viitteitä...

- Rajaa hakua kielellä tai julkaisuajankohdalla
- Yhdistele hakusanoja AND tai NOT- operaattorilla
- Kohdista haku johonkin aineistoryhmään; peer review, scholarly journals
- Mieti, löytyykö hakusanallesi sopivaa suppeampaa tai tarkempaa käsitettä
- Suurenkaan viitemäärän tarkastelu ei useinkaan vie paljon aikaa: katso abstraktit ja keywordit / asiasanat, usein niistä löytyy tarkempia hakutermejä

Hakutulosten arviointi

Jos sait liian vähän tuloksia...

- Käytä laajempaa hakukäsitettä, mieti käyttämillesi hakusanoille lisää **synonyymeja** ja rinnakkaiskäsitteitä ja **yhdistä** nämä hakusanaasi **OR-**operaattorilla
- Oletko katkaissut hakusanat oikeasta kohdasta?
- Oletko kirjoittanut hakusanat oikein?
- Mieti, teitkö hakusi sopivasta tietokannasta
- Mieti, onko jokin muu tietopalvelu sopivampi; arkisto, museo, yrityksen tietopalvelu, erikoiskirjasto?

Tiedonlähteiden arviointi

- Lähdekriittisyys tarkoittaa tiedon luotettavuuden, ajankohtaisuuden ja alkuperäisyyden arvioimista.
- Kuinka tunnettu ja luotettava tiedon tuottaja on?
- Onko tieto puolueellista - voitko epäillä tiedontuottajan jättäneen jotain sanomatta - tahallisesti tai tahtomattaan?
- Oletko tutustunut alkuperäiseen lähteeseen, vai onko kyseessä toisen käden tieto?
- Mikä on lähteen julkaisuajankohta, ja onko siinä käytetyt lähteet tuoreita?
- Kts. Tiedonhankinnan opas <http://libguides.aalto.fi/tiedonhankinta>

Lähdeviitteet – Milloin viitataan?

- Kun lainaat (referointi, sitaatti) toisen tekstiä, ilmoita aina lähde.
- Erotta omat ajatuksesi ja muilta lainatut tiedot.
- Erotta sitaatit joko lainausmerkeillä, sisennettynä kappaleena tai erikokoisella fontilla.
- **plagiointi = luvaton lainaamista eli jonkun toisen laatima työ (teksti, kaavio, ohjelmakoodi, kuva jne.) esitetään omana**
- **<https://wiki.aalto.fi/display/turnitinfi/Opiskelijat>**

Tekijänoikeus – sitaatti - opinnäytetyö

- On luvallista ottaa opinnäytteeseen liittyvä sitaatti mistä tahansa [julkistetusta teoksesta](#)
- Sitaatilla on oltava [sisällöllinen yhteys omaan tekstiin](#): havainnollistaminen, selkeyttäminen, arvosteleminen
- Hyvän tavan mukaisesti (esim. laajuus)
- [Tekijä ja teoksen nimi](#) on mainittava sitaatin yhteydessä

Miten viitataan?

- Noudata ensisijaisesti oman laitoksesi tai tieteenalasi käytänteitä ja ohjeita.
- Ole johdonmukainen – käytä samaa järjestelmää läpi työn, niin tekstiviitteissä kuin lähdeluettelossa.
- Käytä apuna oppaita ja manuaaleja.
- Älä viittaa puutteellisesti tai epätarkasti.

- Tee viitemerkinnät työsi kielellä.

- Älä kopioi löytämiäsi kirjallisuusviitteitä sellaisenaan.

Miten viitataan – kolme mallia

- Nimi-vuosi –järjestelmä (esim. APA, Harvard)
- Numeroviitejärjestelmä
- Alaviitejärjestelmä

Viittaus on aina kaksiosainen

- Tekstiviite: tekstissä oikeassa kohdassa oleva lähdeviite
- Kirjallisuusviite lähdeluettelossa: tarkat tiedot niistä lähteistä, joihin on työssä viitattu.

Tekstiviitteen sijainti

- lauseen sisällä oleva viite viittaa sitä edeltävään sanaan tai sanaryhmään
- pilkun jälkeen oleva viite viittaa edeltäviin saman virkkeen lauseisiin
- virkkeen lopussa ennen pistettä oleva viite viittaa edeltävään lauseeseen tai lauseisiin
- pisteen jälkeen oleva viite viittaa edeltäviin virkkeisiin tai kappaleisiin

Viitteen sijainti - Esimerkki

Another remark or claim has been that from shareholders' perspective, "good design is good business" (Borja de Mozota, 2006, 270-273), implying that well-designed products indirectly attract investors by leading to increased sales and better margins, more brand value, greater market share, and higher return on investment (ROI). Some consultants have also seen this to manifest in above-average stock market returns of "good-design" companies (Rich, 2004, 30-35).

Lähdeviitteen merkintätavat

Nimi-vuosi –järjestelmä (esim. Harvard, APA)

- tekstiviite:

Virta (1987, 90-93) on esittänyt, että ...

Selvityksen mukaan (Mäki 1980, 50) suunnittelussa tulee ...

Lähdeluettelo tekstin loppuun:

Työssä käytetty kirjallisuus aakkosjärjestyksessä

Vuosiluku heti tekijän jälkeen

Jos samalla tekijällä useita julkaisuja samana vuonna,

nämä erotetaan toisistaan kirjaimilla a, b, c

(tekstiviitteessä ja lähdeluettelossa)

Nimi-vuosi –järjestelmä, esimerkkejä lähdeluettelossa (Harvard)

Kirja

Milton, A. & Rodgers, P. 2011. Product Design. London: Laurence King Publishing. 307 p. ISBN 9781780670850 [e-kirja]. ISBN 9781856697514 [painettu]. [Viitattu 7.2.2020].
Saatavissa: ProQuest Academic Complete.

Tieteellinen artikkeli (sivunumerot):

Pendry, J. B. (2000). Negative refraction makes a perfect lens, Physical Review Letters, 85(18), <https://doi.org/10.1103/PhysRevLett.85.3966>

Tieteellinen artikkeli (artikkelinnumero):

Chen, J., Cheng, S., Xie, H., Wang, L. & Xiang, T. (2018). Equivalence of restricted Boltzmann machines and tensor network states, Physical Review B, 97(8), artikkeli 085104, <https://doi.org/10.1103/PhysRevB.97.085104>

Nimi-vuosi –järjestelmä, esimerkkejä lähdeluettelossa (APA)

E-kirja

Jackson, L. M. (2019). *The psychology of prejudice: From attitudes to social action* (2. p.). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000168-000>

Lehtiartikkeli

Tao, F., Sui, F., Liu, A., . . . Nee, A. Y. C. (2019). Digital twin-driven product design framework. *International Journal of Production Research*, 57(12), 3935-3953.[Viitattu 7.2.2022].
Saatavissa: Taylor & Frances Online.

Elokuva

Fleming, V. (ohjaaja). (1939). *Gone with the wind* [elokuva]. Selznick International Pictures; Metro-Goldwyn-Mayer.

Still-kuva elokuvasta

Donen, S. (ohjaaja). (1963). *Charade* [elokuva]. USA: Universal Studios. [Viitattu 2.5.2022].
Saatavissa: [http://en.wikipedia.org/wiki/Charade_\(1963_film\)#Public_domain_status](http://en.wikipedia.org/wiki/Charade_(1963_film)#Public_domain_status)

Lähdeviitteiden merkintätavat

Numeroviitejärjestelmä

- Numeroviitejärjestelmässä viitteet numeroidaan juoksevasti siinä järjestyksessä, kun ne esiintyvät tekstissä.

Esimerkkejä: On osoitettu, että... [1]. On esitetty, että... [2, s. 36-38].

Järvisen vuonna 2002 esittämän teorian mukaan... [3, s. 50].

Lähdeluettelossa:

- Lähdeviitteet numerojärjestyksessä eli samassa järjestyksessä kuin ne esiintyvät tekstissä
- Vuosiluku julkaisutiedoissa

Esimerkki:

[1] Nykänen, Olli. Toimivaa tekstiä. Opas tekniikasta kirjoittaville. Helsinki: Tekniikan Akateemisten Liitto TEK, 2002. 212 s. ISBN 952-5005-64-X.

Lähdeviitteiden merkintätavat

Alaviitejärjestelmä

- Tekstiviite yläindeksiin merkittävä numero:
Tärinää aiheuttavissa koneissa ¹ ilmenee...

Sivun alalaidan viite:

¹ Mäkinen, P. & Lahtinen, S. Koneiden turvallisuus. S. 90.

Lähdeluettelossa:

- lähteet ryhmiteltyinä lähdetyypin mukaan ja kirjallisuusluettelo aakkosjärjestyksessä
- vuosiluku julkaisutiedoissa

Alaviitejärjestelmä

- Numerointi on yleensä juokseva kautta koko työn.
- Kunkin sivun alalaitaan tai luvun loppuun (loppuviite) laitetaan vähintään tekijän nimi, julkaisun nimi ja sivunnumero(t).
- Alaviitteet numeroidaan samoin kuin tekstiviitteet.
- Alaviitteen teksti esitetään yleensä pienemmällä fontilla.

Etuja:

- Numerointi ei riko varsinaisen tekstin rakennetta.
- Alaviitteessä on mahdollisuus esittää sellaista lisätietoa, mikä tukee varsinaista tekstiä. Voi esim. esittää väitteen perustelun, kertoa oleellista käyttämiensä lähteiden eroista, selittää lyhenteen jne.
- Lukija saa näin lisätietoa aiheesta.

Alaviitejärjestelmä, esimerkkejä

Viite painettuun kirjaan:

Anttila, Lauri. Ajatus ja havainto. Helsinki 1989.

Viite e-lehtiartikkeliin:

Frank, D. H. Representation and the mind-body problem in spinoza. The Review of Metaphysics. 1989, 51:4, S. 926-927. Saatavissa: Proquest Art and Humanities Database.

Viitteidenhallinta

Viitteidenhallintaohjelman avulla voi:

- siirtää viitetietoja suoraan useista tietokannoista - lisätä viitteisiin liitetiedostoja ja omia muistiinpanoja
- järjestää ja luoda oman henkilökohtaisen online-tietokannan
- hakea tallentamiaan viitteitä esim. tekijän tai kuvailutermin mukaan
- muotoilla lähdeluettelon ja tekstiviitteet automaattisesti monen eri säännösten mukaan

- *Viitteidenhallintaohjelmia on useita, esim. Zotero, Endnote, Mendeley*
- Moni ohjelma tarjoaa myös ilmaisversion

EndNote

Aalto-yliopiston tietotekniikkapalvelut tarjoaa EndNote-ohjelman opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja muun henkilökunnan käyttöön.

Ohjeet ohjelman asentamiseen ja käyttöön löytyvät täältä:

<https://www.aalto.fi/fi/palvelut/viitteidenhallintaohjelma-endnote>

Visuaaliset tiedonlähteet

Kuva: Tuomas
Uusheimo 2016.

Tekijänoikeus

<https://libguides.aalto.fi/tekijanoikeusopas>

- **Tekijänoikeus syntyy automaattisesti omaperäisen teoksen tekijälle** teoksen syntymishetkellä, mitään erillistä merkintää tai hakemusta ei tarvita suojan syntymiseksi.
- **Tekijällä on yksinoikeus päättää** teoksensa kappaleiden valmistamisesta, muuntamisesta, yleisön saataville saattamisesta sekä esittämisestä, ja saada tästä taloudellinen korvaus.
- **Teos** = ei katso teoksen muotoa tai laatua, kunhan se on tarpeeksi **omaperäinen** (maalaus, piirustus, luonnos, valokuva, elokuva, video, muotoilutuote, kirjoitus, puhe, ääni, performanssi, tanssiteos, kartta, kaavio, tietokoneohjelma jne.)
- Teosten tekijät ovat oikeutettuja saamaan korvauksen teostensa käytöstä.

Moraaliset oikeudet

- Digitaalisessa ympäristössä tekijänoikeuteen kuuluvia moraalisia oikeuksia on korostettava, sillä sisältöjä on helppo käsitellä digitaalisesti. Moraalisiin oikeuksiin kuuluvat:
 - **Isyysoikeus**: oikeus tulla ilmoitetuksi teoksen tekijänä. Teosten tekijät tulee nimetä hyvän tavan mukaisesti ja siten myös teoksen oikea alkuperä.
 - **Respektio-oikeus**: oikeus vastustaa teoksensa vääristämistä, typistämistä ja muuta muuttamista samoin kuin kaikkia teokseen kohdistuvia loukkaavia toimenpiteitä, jotka vahingoittavat tekijän kunniaa tai mainetta.

Tekijänoikeussuojan kestoaika

- Teosten tekijänoikeuden suoja kestää 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä.
- Valokuvan tekijänoikeuden suoja kestää 50 vuotta sen valmistuksesta, kun taas valokuvateos saa saman suojan kuin muut teokset.
- Idea tai aihe ei ole suojattu, vaan sen omaperäinen ilmenemismuoto.
- Yhteistyössä syntyneiden teosten tekijät jakavat tekijänoikeuden.

Voinko tehdä mitään ilman lupaa?

Tekijänoikeuden rajoitussäännösten mukaisesti ilman erillistä lupaa tekijänoikeuden haltijalta, käyttäjä voi:

- Siteerata kuvaa tieteellisessä esityksessä; opinnäyte, harjoitustyö tai luento. Kuvaa tulee käsitellä esityksessä, eli käyttö ei voi olla kuvituksenomaista.
- Valmistaa kappaleen kuvasta yksityistä käyttöä ja katselua varten (valokopiointi, valokuvaaminen, tuloste, jne.).
- Siteerata kuvaa päivän tapahtumaa käsittelevässä artikkelissa (esim. sanomalehtikirjoitus).

Kuvan siteeraaminen opinnäytetyössä

- Kuvia saa siteerata tieteelliseen esitykseen kuten harjoitus- ja opinnäytetyöhön valaisemaan tekstiä.
- Siteerattava kuva voi olla piirros, valokuva, tai valokuva taideteoksesta.

Käytetyn kuvan tulee olla peräisin laillisesta lähteestä, eli voit esim:

- skannata painetuista kirjoista ja lehdistä
- taiteilijan verkkosivuilta tai blogista/wikistä
(vain taiteilijan omia töitä kuvina)
- kuvatietokannasta tai verkkosivulta, missä annetaan esim. CC-lisenssillä lupa kuvan käyttöön

Kuvan siteeraaminen

- Tekijä ja / tai valokuvaaja
 - Teoksen nimi
 - Teoksen ajoitus
 - Kuvan lähde jos esim. kuvatietokanta (ARTstor jne.)
 - Kuvan omistaja (museo, arkisto, kirjasto)
 - Kuvan URI, URL
 - Viittauksen päivämäärä
-
- Ohjeita Tekijänoikeusoppaasta
<https://libguides.aalto.fi/tekijanoikeusopas>

Rakennuksen kuvaaminen

Tekijänoikeuslain mukaan rakennuksen saa vapaasti kuvata. Arkkitehdin nimi tulee mainita teosta toisinnettaessa.

Kuvaaminen tarkoittaa ainoastaan kaksiulotteista toisintamista, valokuvaamista ja piirtämistä. Säännös ei anna lupaa pienoismallien tai muiden kolmiulotteisten esineiden valmistamiseen rakennuksesta.

Rakennuksen saa kuvata sekä sisältä että ulkoa ja kuvan saa käyttää tieteellisessä julkaisussa ilman arkkitehdin tai rakennuksen omistajan lupaa, myös kaupallisesti. Sisällä kuvaamista voi rajoittaa vain yksityisyyden suoja eräissä tilanteissa.

Creative Commons

Yhä useammat verkkosivut tarjoavat aineistoja Creative Commons -lisenssein.

Tekijä voi halutessaan luopua osasta tai kaikista teoksensa oikeuksista, Creative Commons-lisenssit tarjoavat yhden tavan ilmaista tätä tahtoa. CC-lisenssit eivät poista moraalisia oikeuksia: isyysoikeus ja respektio-oikeus.

Suomen julkisen avoimen datan virallinen lisenssisuositus on CC By 4.0

<http://creativecommons.org/videos/wanna-work-together>

http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

<http://www.flickr.com/creativecommons/>

Nimeä (BY) Tekijän nimi on mainittava. Teosta käytettäessä on ilmaistava sen tekijä tai nimimerkki. Nimeä BY -lisenssi on aina osa jokaista lisenssiyhdistelmää.

Ei kaupallinen (NC) Ei kaupalliseen käyttöön. Tekijänoikeudenhaltijalta on pyydettävä lupa, jos teoksen käytön tavoitteena on taloudellinen hyöty.

Ei Muutoksia (ND) Ei saa muokata. Tekijänoikeudenhaltijalta on pyydettävä lupa teoksen muuntamiseen tai hyödyntämiseen vain osittain.

Jaa Samoin (SA) Jaettava samalla lisenssillä. Muunnellun johdannaistyön voi jakaa ainoastaan samalla lisenssillä kuin alkuperäisessä teoksessa.

BY Nimeä

BY-SA Nimeä-JaaSamoin

BY-ND Nimeä-EiMuutoksia

BY-NC Nimeä-EiKaupallinen

BY-NC-SA Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin

BY-NC-ND Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia

Avoimet lisenssityypit

Creative Commons tarjoaa kaksi merkintää, jotka kertovat teoksen olevan täysin tekijänoikeuksista vapaa:

Public Domain –merkki kertoo, että teoksen tekijänoikeudet ovat päättyneet ja teosta saa käyttää vapaasti.

CC0-merkki kertoo, että tekijä on vapaaehtoisesti luopunut tekijänoikeuksista ja teosta saa käyttää vapaasti.

Visual Resources Centre VRC

libguides.aalto.fi/vrc

The screenshot shows a web browser window displaying the Visual Resources Centre (VRC) website. The browser's address bar shows the URL `libguides.aalto.fi/c.php?g=479579&p=3279539`. The website header includes the Aalto University logo and navigation links for 'Oppaat' and 'Yhteystiedot'. A search bar is present with the text 'Hae Aallon sivuilta'. The main content area is titled 'Visual Resources Centre: VRC' and features a search box for the guide. Below this, there are tabs for 'VRC', 'Kuvien hakeminen ja käyttö', 'Kuva-aineistot', 'Aalto-yliopiston kuvat', 'Koulutus', 'Tietopalvelu ja yhteystiedot', 'Tilat ja laitteet', and 'In English'. The 'VRC' tab is selected, showing a 'Tervetuloa' (Welcome) message and a list of services. The services listed include over 100 image databases, DVD collections, information services and training, work and production of audio-visual media, and a display area. A section titled 'Löydä korkealaatuisia kuva-aineistoja, trenditietoa ja visualisointityövälineitä' (Find high-quality image resources, trend information and visualization tools) provides information on finding digital images and infographics. The 'Tietopalvelu' (Information service) section describes the support provided for digital images and infographics. The 'Aukioloajat ja yhteystiedot' (Opening hours and contact information) section lists the location (Aalto University Learning Centre, Room 110) and contact details (phone, email, website). The 'Löydä meidät Facebookista' (Find us on Facebook) section includes a Facebook post from the Visual Resources Centre, Aalto University Learning Centre, dated 5 hours ago, with a link to a guide on data visualization and infographics.

VRC - Visual Resources Ce... x +

libguides.aalto.fi/c.php?g=479579&p=3279539

Most Visited Getting Started British Library ETHOS ... Aalto-yliopiston oppi... Suggested Sites Web Slice Gallery Save to RefWorks

A? Aalto-yliopiston oppimiskeskus Oppaat Yhteystiedot In English Hae Aallon sivuilta

Learning Centre / LibGuides / Visual Resources Centre / VRC

Visual Resources Centre: VRC Search this Guide Search

VRC Kuvien hakeminen ja käyttö Kuva-aineistot Aalto-yliopiston kuvat Koulutus Tietopalvelu ja yhteystiedot Tilat ja laitteet In English

Aukioloajat ja yhteystiedot

Visual Resources Centre VRC

Oppimiskeskus, 1. krs, Huone 110

Ota yhteyttä

S-posti: infolib@aalto.fi

Kysy tietoasiantuntijalta

Avoinna:

Ma - To 9:00 - 20:00

Pe 9:00 - 18:00

La 10:00 - 15:00

Tietopalvelun avoimet ovet:

Ma 13:00 - 16:00

Ke 13:00 - 16:00

To 13:00 - 16:00

Tervetuloa

Palvelut

- VRC oppaassa yli 100 kuvatietokantaa ja visualisointityökalua
- DVD-kokoelma
- Tietopalvelua ja koulutuksia kuva-aineistojen käytöstä
- Työstä ja tuota omia audiovisuaalisia media-aineistoja
- Näyttelytilaa

Löydä korkealaatuisia kuva-aineistoja, trenditietoa ja visualisointityövälineitä

Tiedätkö, mistä löytyy **taiteen** ja **muotoilun** digitaalisia teoskuvia tai korkealaatuisia **arkkitehtuurin**, **tieteen** ja **tekniikan** kuvia opiskelun tueksi? Miten löytäisit helposti hyödynnettävissä olevaa kuvamateriaalia projektisi?

VRC-palvelun tarjoamat tiedonlähteet ovat digitaalisia ja painettuja kuva-aineistoja sekä materiaaleja opiskeluun, projekteihin, opinnäytteisiin, tutkimukseen ja inspiraatioksi. VRC-palvelu auttaa löytämään hyvälaatuisia, luotettavia ja ajankohtaisia kuvatiedonlähteitä monilta eri tieteenaloilta ja aiheista. Palvelun kautta löydät myös Aalto-yliopiston toimintaan ja historiaan liittyviä kuva-aineistoja.

Palvelu opastaa kuvien käyttöön liittyvissä asioissa, kuten viittauskäytännöissä. Tietopalvelussa voi saada ohjausta kuvatiedonlähteiden etsimiseen ja käyttämiseen. Palveluun voi tulla ilman ajanvarausta avoimien ovien aikoina tai varaamalla ajan etukäteen. Voit osallistua myös VRC:n tarjoamiin koulutuksiin **in**ta

Löydä meidät Facebookista

Visual Resources ...
Like Page 132 likes

Visual Resources Centre, Aalto University Learning Centre
5 hours ago

Explore and start using data visualisation and infographics tools in the VRC guide:
<http://bit.ly/2eZltK1>

WHY USE INFOGRAPHICS

Visuaaliset tiedonlähteet

- Julkaisujen painokuvat
- Analogiset kuvakokoelmat kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa (diat, vedokset, negatiivit, filminauhat)
- Digitoidut tai syntysähköiset kuva-aineistot kirjastojen, museoiden ja arkistojen tietokannoissa
- Kaupalliset kuvapankit ja kuvatoimistojen palvelut
- Avoimen internetin kuvasisältö ja kuvahakukoneet
- Kuvanjakopalvelut ja sosiaalinen media
- Yksityiset verkkosivut ja blogit

Analogiset ja digitoidut kotimaiset kuva-aineistot

- **Finna** www.finna.fi
kotimaiset kirjastot, arkistot, museot
- **Helsingin kaupunginmuseo**
<https://www.helsinginkaupunginmuseo.fi/>
- **Suomen valokuvataiteen museo- kuvia kaikille**
<https://kuviakaikille.valokuvataiteenmuseo.fi/kuvat/>

Lisensoidut ja avoimet kuvapalvelukonsortiot

Kansainvälisten museoiden, kirjastojen ja arkistojen laajoja yhteistietokantoja:

ARTstor, Bridgeman Art Library, Europeana, Kansallinen Finna (finna.fi) jne.

Tietokantojen tuottajat voivat asettaa käyttörajoituksia – esim. maksullisuus, tekijänoikeus, käyttölisenssit.

Lisensoidut tietokannat on rajoitettu palvelun hankkineen organisaation, kuten yliopiston yhteisölle käytettäväksi sen oman tietoverkon sisällä.

ARTstor

- **ARTstor Digital Library** tarjoaa pääsyn yli 3 miljoonan kuvan kokoelmaan - taide, arkkitehtuuri, muotoilu, kulttuurihistoria. Koottu yhteen satojen museoiden, gallerioiden, arkistojen ja kirjastojen kokoelmia ympäri maailman.
- **Korkealaatuista kuvamateriaalia**, henkilökohtaiset työskentelytilat ja työkalut aineistojen esittämistä varten.
- **Tekijänoikeusrajoitukset**: palvelun sisältö on tarkoitettu opiskelu-, opetus- ja tutkimustarkoitukseen Aalto-yliopiston sisällä.

ARTstorin käyttäminen Aallossa

- mitä saa tehdä

ARTstorin aineistoa saa käyttää opiskelussa, opetuksessa ja tutkimuksessa, kun toiminta on luonteeltaan **ei-kaupallista**.

Aineistoa saa jäljentää, jaella, esittää ja käyttää näissä yhteyksissä:

- luokkaopetuksessa (Aalto-yliopiston sisällä, ei muissa oppilaitoksissa).
- opiskelijatöissä ja tutkimuksessa, joihin on pääsy vain muilla auktorisoiduilla käyttäjillä.
- omassa portfolioissa, kunhan portfolio ei ole julkisesti saatavilla.
- julkisessa esityksessä, kun se on osa ei-kaupallista opiskeluun tai tutkimukseen liittyvää esitystä, kuten: seminaari, konferenssi, luento, näyttely, workshop (myös Aalto-yliopiston ulkopuolella).

ARTstorin käyttäminen Aallossa

- mitä saa tehdä

- **Painetuissa opinnäytetöissä** (ARTstorin kuvia sisältävää opinnäytetyötä ei saa julkaista verkossa eikä myydä).
- ARTstorin aineistoa saa tulostaa muutamia **paperikopioita auktorisoiduille käyttäjille** sekä esitelmän, luennon, seminaarin tai vastaavan ei-kaupallisen tieteellisen tapahtuman yleisölle. Tulostaminen tulee suorittaa käyttäen ARTstor-palvelun omia tähän tarkoitukseen olevia toimintoja.
- ARTstorin aineistoa saa tallentaa **omaan käyttöön rajallisen määrän**. Tallentamaansa aineistoa saa jaella vain muille auktorisoiduille käyttäjille. Tallentaminen tulee suorittaa käyttäen ARTstor-palvelun omia tähän tarkoitukseen olevia toimintoja.

ARTstorin käyttäminen Aallossa

- mitä ei saa tehdä

- Aineistoa ei saa käyttää kaupallisiin tarkoituksiin.
- Aineistoa ei saa välittää tai asettaa saataville muille kuin auktorisoiduille käyttäjille (=aaltolaisille).
- Aineistoa ei saa muuttaa.
- Aineistoa ei saa sisällyttää painettuun tai elektroniseen julkaisuun, jota levitetään kaupallisesti (on ostettavissa esim. yliopiston julkaisuyksikön tai kirjakaupan välityksellä).
- ARTstor-tietokannasta ei saa ladata aineistoa systemaattisesti eikä tallentaa aineistoa edelleen levittämistä tai kaupallisia tarkoituksia varten

Bridgeman Images ja Europeana

- **Bridgeman** tarjoaa pääsyn yli 8000 kansainvälisen museon ja gallerian kuva-aineistoihin.
- Sisältää arkkitehtuuria, nykytaidetta, kuvataidetta, muotoilua, valokuvia, painokuvia, kuvitustöitä sekä kuvia esineistä.
- Bridgeman toimii tekijänoikeuksien haltijoiden edustajana. Palvelun pienet katselukuvat on tarkoitettu yksityistä tutkimusta ja opiskelua varten.
- **Europeana** on portaali digitoituun eurooppalaiseen kulttuuriperintöön. Myös CC-lisenssein tarjottua aineistoa.

Kuvatoimistot

esim.

Getty Images, Lehtikuva, Kuva-Plugi

- Myyvät kuvia uutispalveluille, kustantajille, lehtitoimituksille, mainostoimistoille ja muille luovan alan toimijoille.
- Kuvia nykyhetken ympäristöstä ja elämästä
- Aineistojen [selailu yleensä vapaata](#) ja ilmaista, mutta kaikki aineiston jatkokäyttö luvanvaraista ja maksullista.
- Palveluita voi käyttää myös oman projektin [ideointiin](#), taustatiedon ja inspiraation lähteeksi.

A?

Aalto University

Learning Centre

Kiitos! Hyvää kevättä!

eila.ramo@aalto.fi